

HÁSKÓLINN Á BIFRÖST
BIFRÖST UNIVERSITY

Styrkir til
menningar og skapandi greina
á Íslandi

Dagbjört Una Helgadóttir

2022

Efnisyfirlit

Inngangur.....	4
Menningarvísar Hagstofu Íslands 2021 og staða skapandi greina.....	5
Endurgreiðslur	9
Listamannalaun	21
Niðurstöður	28
Heimildaskrá.....	29

Töfluskrá

Tafla 1 Menningarvísar Hagstofunnar 2021	7
Endurgreiðslur... ..	8
Stuðningur við útgáfu bóka á íslensku.....	8
Tafla 2 Upplýsingar um endurgreiðslur vegna bókaútgáfu á íslensku 2019-2021.....	8
Hljóðritun á tónlist.....	9
Tafla 3 Upplýsingar um endurgreiðslur á hljóðritun á tónlist 2017-2021.....	9
Tafla 4 Upplýsingar um endurgreiðslur vegna framleiðslu kvikmynda 2015-2022.....	11
Fjárveitingar úr sjóðum og rýni í gögn varðandi umsækjendur.....	10
Tónlistarsjóður.....	10
Tafla 5 Upplýsingar um úthlutanir úr tónlistarsjóði 2015-2022	11
Sviðslistasjóður.....	11
Tafla 6 Upplýsingar um úthlutanir úr sviðslistasjóði 2015-2022.....	11
Hljóðritasjóður.....	12
Tafla 7 Upplýsingar um úthlutanir úr Hljóðritasjóði 2016-2022	12
Barnamenningsjóður.....	12
Tafla 8 Upplýsingar um úthlutanir úr barnamenningsjóði 2019-2022	13
Æskulýðssjóður.....	13
Tafla 9 Upplýsingar um úthlutanir úr Æskulýðssjóði 2015-2022	13
Myndlistarsjóður	14
Tafla 10 Upplýsingar um úthlutanir úr myndlistarsjóði 2015-2022	14
Tafla 11 Búseta og kynjahlutfall styrkþega myndlistarsjóðs.....	14
Kvikmyndasjóður	15
Tafla 12 Upplýsingar um úthlutanir úr kvikmyndasjóði eftir tegund verkefna 2015-2022.....	16
Hönnunarsjóður.....	16

Tafla 13 Upplýsingar um úthlutanir úr Hönnunarsjóði	17
Sviðslistamiðstöð Íslands	18
Tafla 14 Upplýsingar um úthlutanir ferðastyrkja hjá Sviðslistamiðstöð Íslands	18
Miðstöð íslenskra bókmennta	18
Tafla 15 Upplýsingar um úthlutanir útgáfustyrkja Miðstöðvar íslenskra bókmennta 2015-2022	19
Tafla 16 Upplýsingar um úthlutanir þýðingastyrkja yfir á íslensku hjá Miðstöð íslenskra bókmennta 2015-2022	19
Tafla 17 Upplýsingar um úthlutanir þýðingastyrkja yfir á erlend mál frá Miðstöð íslenskra bókmennta 2017-2021	20
Tafla 18 Upplýsingar um úthlutanir norræna þýðingastyrkja frá Miðstöð íslenskra bókmennta 2015-2021	20
Listamannalaun	21
Tafla 19 Fjöldi umsókna í launasjóði listamanna eftir flokkum 2018-2022	21
Tafla 20 Listamannalaun tónskálda, umsóttir mánuðir, úthlutaðir mánuðir, árangurshlutfall og fjöldi umsækjenda 2015-2022	22
Tafla 21 Listamannalaun tónskálda, kynja- og búsetuskipting	22
Tafla 22 Listamannalaun tónlistarflytjenda, umsóttir mánuðir, úthlutaðir mánuðir, árangurshlutfall og fjöldi umsækjenda 2015-2022	23
Tafla 23 Listamannalaun tónlistarflytjenda, kynja- og búsetuskipting	23
Tafla 24 Listamannalaun rithöfunda, umsóttir mánuðir, úthlutaðir mánuðir, árangurshlutfall og fjöldi umsækjenda	24
Tafla 25 Listamannalaun rithöfunda, kynja- og búsetuskipting 2015-2022	24
Tafla 26 Listamannalaun myndlistamanna, umsóttir mánuðir, úthlutaðir mánuðir, árangurshlutfall og fjöldi umsækjenda 2015-2022	25
Tafla 27 Listamannalaun myndlistarmanna, kynja- og búsetuskipting 2015-2022	25
Tafla 28 Listamannalaun hönnuða, umsóttir mánuðir, úthlutaðir mánuðir, árangurshlutfall og fjöldi umsækjenda 2015-2022	26
Tafla 29 Listamannalaun hönnuða, kynja- og búsetuskipting	26
Tafla 30 Listamannalaun sviðslistahópa/einstaklinga, umsóttir mánuðir, úthlutaðir mánuðir, árangurshlutfall og fjöldi umsækjenda 2015-2020	27
Tafla 31 Listamannalaun sviðslistahópa/einstaklinga kynja- og búsetuskipting 2015-2020	27

Myndaskrá

Mynd 1 Þróun rekstrartekna, launasummu, fjölda rekstraraðila og fjölda starfandi frá 2008 samkvæmt Hagstofu.....

Error! Bookmark not defined.

Inngangur

Skýrsla þessi var unnin með styrk frá Nýsköpunarsjóði námsmanna hjá Rannís. Hún var liður í kortlagningu á skapandi greinum á Íslandi hjá undirbúningsstjórn að stofnun Rannsóknaseturs skapandi greina. Vinnan fór fram árið 2022 og tekur mið af menningarvísnum á heimasíðu Hagstofu Íslands sem gefnir voru út árið 2021. Gögn Hagstofunnar eru unnin úr mánaðarlegum staðgreiðslu- og mannfjöldagögnum, rekstrartekjum og skattframtali rekstraraðila, úrtaksrannsókn meðal skipulagsheilda og árlegum vinnumarkaðskönnunum, ásamt upplýsingum um umsóknir og fjárveitingar frá helstu styrktarsjóðum skapandi greina sem skýrsluhöfundur fékk í flestum tilvikum frá Rannís en í nokkrum tilvikum beint frá umsýsluaðilum sjóðanna, s.s. miðstöðvum lista og skapandi greina. Uppfærðir menningarvísar voru gefnir út eftir að vinnu við skýrsluna var lokið. Í uppfærðum menningarvísnum er miðað við þriggja milljón króna tekjulágmark sem var áður fimm milljónir.

Hversu lýsandi eru gögnin?

Umfang skapandi greina er líklega vanmetið vegna skorts á fjölda smærri rekstraraðila í gögnunum þar sem rekstraraðilar og einyrkjar með tekjur undir fimm milljónir eru ekki reiknaðir með og fjölda skapandi starfa í atvinnugreinum utan skapandi greina. Ætla má að umtalsverður fjöldi starfandi rekstraraðila og einstaklinga í skapandi greinum sé undir því marki t.d. þeir sem vinna aukastörf. Einnig vantar öll gögn um einyrkja sem gæti verið umtalsverður fjöldi. Vert er að nefna að greiningar á fyrirtækjum eftir ÍSAT flokkun sýna ekki skýra mynd þar sem að talsvert er um að fyrirtæki séu rangt skráð. Auk þess er meirihluti skapandi starfa í öðrum atvinnuvegum. Skortur er á góðri yfirsýn yfir umsóknir og styrkveitingar úr sjóðum. Ekki fengust gögn um styrkveitingar úr Útflutningssjóði íslenskrar tónlistar frá ÚTÓN fyrir gerð þess yfirlits sem hér er sett fram. ÚTÓN (Útflutningsskrifstofu íslenskrar tónlistar) ber ábyrgð á þeim úthlutunum og fer með umsýslu sjóðsins fyrir hönd menningar- og viðskiptaráðuneytisins.

Ekki fengust upplýsingar frá Hagstofu Íslands, fyrir gerð þessarar skýrslu, um niðurbrot á styrkþegum sjóða Rannís eftir ólíkum breytum, t.d. styrkveitingum eftir kyni, búsetu eða ÍSAT flokkum, hvort sem um einstaklinga eða fyrirtæki var að ræða, né heldur um aldursdreifingu umsækjenda og styrkþega. Þessar upplýsingar hefðu verið gagnlegar í samantekt eins og þessari. Við samanburð á gögnum sem Rannís birtir á heimasíðu sinni og gögnum sem koma frá Rannís, og voru unnin af Hagstofunni, kom í ljós villa í Hagstofugögnum sem þarf að hreinsa og lagfæra. Mjög mismunandi er hvaða gögn

styrktarsjóðir biðja umsækjendur um. Enn meiri mun má sjá frá einstaka sjóðum á hvernig unnið er úr aðgengilegum gögnum, s.s. varðandi búsetu, kyn og aldur umsækjenda. Hvergi tíðkast að spyrja um uppruna fólks eins og víða í nágrennalöndum okkar.

Hugmyndir að umbótum í gagnasöfnun:

- Söfnun gagna um einyrkja í skapandi störfum innan skapandi greina.
- Lækka tekjulágmark einstaklinga og rekstraraðila í gögnum Hagstofu
- Auka eftirlit með skráningum á ÍSAT númerum (Ríkisskattstjóri).
- Fjölga rannsóknum á skapandi störfum utan skapandi greina samkvæmt ÍSAT flokkun.
- Auka samstarf milli sjóða um staðlað vinnulag í upplýsingaöflun sjóða, s.s. við gerð umsóknareyðublaða og samantekt tölfraedi í kjölfar úthlutana og/eða koma á miðlægum gagnagrunni yfir styrkumsóknir og styrkveitingar.
- Gera nafnlausar kannanir til þess að meta kaup/sölu á svartri þjónustu/vöru innan skapandi greina.

Menningarvísar Hagstofu Íslands 2021 og staða skapandi greina

Skapandi greinar á Íslandi eru skilgreindar af Stjórnarráði Íslands sem „starfsemi sem sprettur úr sköpunargleði, þekkingu og hæfileikum fólks og sem eflir velferð og eykur atvinnutækifæri með því að skapa og nýta þekkingarlegan auð. Undir það falla t.d. hönnunarmál, endurgreiðslur vegna kvikmyndagerðar, endurgreiðslur vegna tónlistarupptöku, hugverkastefna o.s.frv.“ (Margrét Sigrún Sigurðardóttir og Tómas Young, 2011). Til að meta umfang og þróun skapandi greina er mikilvægt að átta sig á hvaða upplýsingar eru til staðar og hvaða upplýsingar skortir. Þannig má átta sig á því hvort gerlegt sé að meta umfang þeirra með þeim gögnum sem eru opinber.

Á heimasíðu Hagstofunnar var ekki hægt að finna nýlegri gögn en frá 2020.

Menningarvísar eru hagrænir mælikvarðar um menningu og skapandi greinar á Íslandi og eru yfirgripsmestu gögnin sem heldur utan um varðandi atvinnuvegin.

Birtir hafa verið fimm menningarvísar, sem samkvæmt Hagstofunni eru enn í vinnslu. Nýjustu gögn menningarvísanna lýsa árinu 2020 og tekið er skýrt fram að um bráðabirgðatölur er að ræða. Menningarvísar Hagstofunnar frá 2021 eru eftirfarandi: fjöldi starfandi, launasumma, fjöldi rekstraraðila, rekstrartekjur og þjónustuviðskipti við útlönd. Menningarvísarnir styðjast við flokkun Eurostat, sem er hagstofa Evrópusambandsins. Auk þeirra ÍSAT atvinnugreina sem flokkast undir atvinnugreinar menningar samkvæmt

skilgreiningu Eurostat, er starfsemi listmunahúsa og listverkasala og sá hluti hugbúnaðargerðar sem snýr að tölvuleikjagerð einnig meðtalin í menningarvísunum Hagstofu Íslands. Atvinnugreinunum er þá skipt niður í tíu flokka menningargreina: Bókmenntir, fjölmiðlar, hönnun og arkitektúr, kvikmyndir og sjónvarp, listnám, menningararfur, myndlist, sviðslistir, tónlist og tölvuleikir. Menningarvísarnir 2021 náðu einungis yfir rekstraraðila með meira en fimm milljónir í árlegar rekstrartekjur. Með fimm milljón króna lágmarki er mjög sennilegt að margir sem hafa skapandi greinar að aukastarfi teljist ekki með.

Fyrsti flokkur menningarvísanna er **fjöldi starfandi**. Þær upplýsingar eru talning á einstaklingum úr mánaðarlegum staðgreiðslu- og mannföldagögnum. Þeir teljast starfandi sem höfðu tekjur af atvinnu í uppgjöri ríkisskattstjóra um staðgreiðslu skatta ásamt þeim sem voru með reiknað endurgjald.

Annar flokkur menningarvísanna er **launasumma**. Þar er aðeins að finna tölur staðgreiðsluskyldra launagreiðslna launafólks sem starfaði í atvinnugreinum menningar á umræddu tímabili. Í launasummurnar vantar því einyrkja, sem gæti verið umtalsverður fjöldi einstaklinga og jafnvel stór hluti þeirra sem eru starfandi í skapandi greinum. Þá gætu verið tvítalningar þar sem bæði aðal- og aukastarf er talið. Gögnin sjálf byggja á mannföldagögnum og mánaðarlegum staðgreiðslum.

Í þriðja flokki menningarvísanna eru **rekstrartekjur** sem eru byggðar á skattframtölum rekstraraðila. Þar eru teknar fram þær tekjur sem viðkomandi færir til reiknings fyrir sölu á vöru eða þjónustu til þriðja aðila. Þess má geta að ekki eru meðtaldar tekjur sem fást sem styrkir frá opinberum yfirvöldum eða stofnunum og vantar því alfarið upplýsingar um slíkar tekjur einstaklinga í skapandi greinum. Því má ætla að þessi menningarvísir vanmeti raunverulegar tekjur í skapandi greinum.

Í fjórða menningarvísunum, **fjöldi rekstraraðila** voru rekstraraðilar sem höfðu meira en fimm milljónir á ári í rekstrartekjur og var það byggt á skattframatali rekstraraðilana. Við samanburð á tölum um fjölda starfandi og fjölda rekstraraðila eru sterkar vísbendingar um vanmat fremur en ofmat. Gott dæmi er að samkvæmt tölunum fyrir árið 2020 voru 223 starfandi í tónlist en einungis 210 rekstraraðilar, þrátt fyrir að yfir áttatíu hljóðfæraleikarar séu starfandi í Sinfóníuhljómsveit Íslands. Það bendir til þess að meðalfjöldi starfandi hjá hverjum rekstraraðila sé langt undir einum einstaklingi, sem er ekki trúverðug niðurstaða sérstaklega þegar tekið er tillit til fimm milljóna tekjulágmarks.

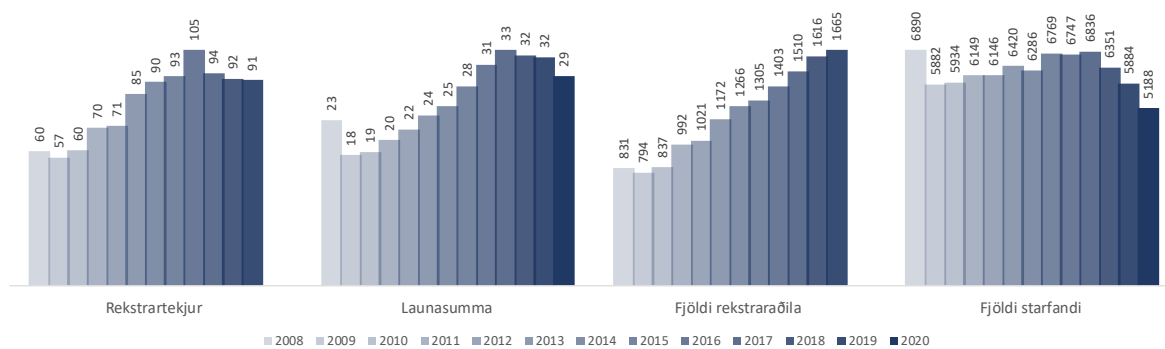
Fimmti menningarvísir Hagstofunnar er **þjónustuútflutningur atvinnugreina menningar**, sem byggður er á gögnum úr úrtaksrannsókn á þjónustuviðskiptum fyrirtækja,

sveitarfélaga og opinberra stofnana. Þess má geta að einungis þeir sem greiða skatta til Íslands eru meðtaldir. Dæmi eru um að ef einstaklingur eða rekstrareining nái miklum árangri erlendis að þeir greiði þá frekar skatta til annars lands.

Mynd 1 hér að neðan sýnir þróun á milli ára á öllum menningarvísunum nema þjónustuflutningi menningar. Á myndinni sést að fjöldi rekstraraðila hefur aldrei verið meiri en árið 2020, en þótt rekstrartekjur og launasumma hafi aukist töluvert frá 2008 náðu þær toppi 2017 og eru aðeins lægri skv. nýjustu gögnum.

Mynd 1

Þróun rekstrartekna, launasummu, fjölda rekstraraðila og fjölda starfandi frá 2008 samkvæmt Menningarvísunum Hagstofu Íslands 2021

*Rekstrartekjur og launasummur eru í milljörðum

Í Töflu 1 voru teknir saman fjórir menningarvísar fyrir 2020 (allir nema útflutningur á tónlist, sem er flokkaður á annan hátt).

Tafla 1

Menningarvísar Hagstofunnar 2021

2020	Launasumma	Rekstrartekjur	Fjöldi starfandi	Fjöldi rekstraraðila	Meðalfjöldi starfsgilda
Bókmenntir	2.756.346.830 kr	6.777.856.260 kr	502	199	2,5
Fjölmiðlar	5.333.501.780 kr	19.286.888.145 kr	876	111	7,9
Hönnun og arkitektúr	5.093.377.466 kr	14.206.934.570 kr	865	392	2,2
Kvikmyndir og sjónvarp	5.224.400.001 kr	28.396.053.626 kr	985	372	2,6
Listnám	2.233.337.767 kr	2.159.595.016 kr	565	55	10,3
Menningararfur	1.085.330.604 kr	2.090.080.162 kr	189	33	5,7
Myndlist	787.845.739 kr	2.592.779.404 kr	188	165	1,1
Sviðslist	2.257.145.689 kr	2.161.336.032 kr	457	116	3,9
Tónlist	932.144.230 kr	6.004.282.951 kr	223	210	1,1
Tölvuleikir	3.493.096.695 kr	7.768.643.435 kr	338	12	28,2
Samtals	29.196.526.801 kr	91.444.449.601 kr	5188	1665	M = 3,1

Hér er áhugavert að meðalfjöldi starfsgilda í tónlist er 1,1 samkvæmt gögnunum. Þar sem gera má ráð fyrir hópi rekstraraðila með mun fleiri en eitt starfsgildi og hæpið er að margir séu með færri en eitt starfsgildi gefa tölurnar ástæðu til að efast um réttmæti þeirra.

Endurgreiðslur

Í þessum kafla er fjallað um stuðning við skapandi greinar í formi endurgreiðslna. Fjallað er um stuðning við útgáfu bóka á íslensku og hljóðritun á tónlist.

Stuðningur við útgáfu bóka á íslensku

Upplýsingar voru fengnar af heimasíðu Rannís og er þar nefnt að markmiðið styrkveitinga er að efla útgáfu bóka á íslensku með því að veita bókaútgefendum tímabundinn stuðning í formi endurgreiðslu á hluta kostnaðar sem fellur til við útgáfu bóka á íslensku. Bók er skilgreind sem ritverk eða ritröð sem er allavega átta blaðsíður, en hljóðupptaka á lestri eða önnur rafræn útgáfa er einnig meðtalin. Endurgreiðslur hófust 2019 og í lögum er kveðið á um að þær verði í gildi til loka ársins 2023. Um er að ræða tímabundinn stuðning við útgáfu bóka á íslensku. Samkvæmt lögnum eiga útgefendur rétt á endurgreiðslu fyrir 25% af útgáfukostnaði. Ekki er um samkeppnissjóð að ræða heldur fá allar umsóknir sem uppfylla viðmið um endurgreiðslu 25% af kostnaði. Sjá má sama mynstur varðandi endurgreiðslur og í öðrum sjóðum á töflu 2. Fjöldi umsókna hefur aukist frá 2019. Áhugavert er að sjá að árangurshlutfallið er fremur lágt, eða að meðaltali 30%, þrátt fyrir að ekki sé um samkeppnissjóð að ræða.

Tafla 2

Upplýsingar um endurgreiðslur vegna bókaútgáfu á íslensku 2019-2021

Bókmenntir	Fjöldi umsókna	Heildarupphæð umsókna	Upphæð veitt	Árangurshlutfall
2021	732	1.495.000.000	374.000.000	25%
2020	922	1.593.000.000	390.000.000	24%
2019	266	780.000.000	312.000.000	40%

Hljóðritun á tónlist

Menningar- og viðskiptaráðuneytið heldur utan um endurgreiðslur á hljóðritun á tónlist og veitti upplýsingar um endurgreiðslur frá árinu 2017 (tafla 3). Á gögnunum sést að fjárhæð á

fjárlögum var töluvert undir raunendurgreiðslum til ársins 2021, þegar raunendurgreiðslur voru um 10% umframfjárhæð á fjárlögum. Almennt má sjá að raunendurgreiðslurnar hafa farið hækkandi með hverju ári. Einnig fengust þær upplýsingar að ráðuneytið muni á næstunni leggja fram frumvarp um að framlengja endurgreiðslur skv. lögum nr 110/2016 til fimm ára. Gert er ráð fyrir að heildarupphæð endurgreiðslna árið 2022 verði 51,5 milljónir króna vegna hljóðritunar á tónlist. Enn á eftir að afgreiða einhverjar umsóknir en þegar upplýsingar fengust frá ráðuneytinu í október 2022 var heildarupphæð endurgreiðslna þegar 16.179.747 kr.

Tafla 3

Upplýsingar um endurgreiðslur á hljóðritun á tónlist 2017-2021

Ár	Fjárhæð á fjárlögum	Raunendurgreiðslur
2021	81.000.000	7.554.022
2020	59.700.000	16.286.031
2019	59.700.000	20.190.359
2018	54.500.000	39.734.415
2017	51.500.000	56.345.652

Framleiðsla kvikmynda

Kvikmyndamiðstöð hefur umsjón með endurgreiðslum vegna framleiðslu heimildamynda, kvikmynda og sjónvarpsefnis. Framleiðendur eiga kost á 25% endurgreiðslum af framleiðslukostnaði sem fellur til hér á landi, eða 35% að tilteknum skilyrðum uppfylltum, sbr. nýlegar lagabreytingar. Skilyrði fyrir endurgreiðslunni er að viðkomandi framleiðsla sé til þess fallin að koma íslenskri menningu á framfæri, kynna sögu lands eða náttúru eða að viðkomandi framleiðsla sé til þess fallin að stuðla að aukinni reynslu, þekkingu á listrænum metnaði þeirra sem að framleiðslunni standa. Raunendurgreiðslur hafa farið hækkandi ár frá ári en árið 2022 lækkuðu þær töluvert. Gert er ráð fyrir mikilli hækkun endurgreiðslna, í allt að 4,5 milljarða á árinu 2023 vegna nýlegra lagabreytinga um 35% endurgreiðslu.

Tafla 4

Yfirlit yfir endurgreiðslur vegna framleiðslu heimildamynda, kvikmynda og sjónvarpsefnis 2015-2022

Ár	Fjöldi styrkþega	Úthlutuð upphæð
2022	42	1518.000.000
2021	70	2218.000.000
2020	62	2369.000.000
2019	57	1125.000.000
2018	53	1046.000.000
2017	40	961.000.000
2016	33	1.526.000.000
2015	47	796.000.000

Fjárveitingar frá sjóðum og rýni í gögn varðandi umsækjendur

Rannís skilgreinir hlutverk sitt sem stuðning við rannsóknir, nýsköpun, menntun og menningu og tilheyrir háskóla-, iðnaðar- og nýsköpunarráðuneytinu. Rannís hefur umsjón með öllum helstu samkeppnissjóðum á sviði rannsókna og nýsköpunar, menntunar og menningar á Íslandi. Á vefsíðu Rannís er að finna mikið af upplýsingum um þá menningarsjóði sem stofnunin sýslar með auk listamannalauna. Gögnum úr öllum sjóðum sem tengjast skapandi greinum beint var safnað og þróun á fjölda umsókna, styrkra verkefna og upphæða umsókna og styrkveitinga sett fram. Í þeim tilvikum þar sem gögn vantaði var upplýsinga aflað beint frá viðkomandi sjóði (ef sjóður/upplýsingar voru ekki til hjá Rannís).

Tónlistarsjóður

Upplýsingar um Tónlistarsjóð fengust af heimasíðu Rannís. Skilgreint hlutverk Tónlistarsjóðs er að efla íslenska tónlist og stuðla að kynningu á íslensku tónlistarfólki og tónsköpun þess. Sjóðurinn veitir styrki til almennrar tónlistarstarfsemi, til kynningar á tónlistarfólki og markaðssetningar á tónlist. Verkefni eru ekki styrkt ef þeim er lokið. Styrkveitingar úr Tónlistarsjóði (tafla 5) hafa verið töluvert fleiri og upphæðir hærri sl. 2 ár heldur en árin á undan (að undanskildu Covid árinu 2020, þar sem úthlutanir voru fleiri).

Tafla 5

Upplýsingar um úthlutanir úr tónlistasjóði 2015-2022

Tónlistasjóður	Fjöldi umsókna	Fjöldi styrktra verkefna	Hlutfall samþykktra umsókna	Hlutfall veittra upphæða	Upphæð veitt	Upphæð umsókna
2022	305	162	53%	42%	135.660.000 kr	323.000.000 kr
2021	366	162	44%	28%	99.600.000 kr	360.000.000 kr
2020	865	283	33%	17%	121.090.000 kr	696.000.000 kr
2019	256	118	46%	27%	69.000.000 kr	253.000.000 kr
2018	249	111	45%	49%	66.440.000 kr	136.500.000 kr*
2017	307	113	37%	21%	64.490.000 kr	303.549.347 kr
2016	268	115	43%	59%	62.546.000 kr	105.209.514 kr*
2015	349	94	27%	19%	53.925.000 kr	280.721.730 kr

*Stjórnumerkta upphæðir þýða að ekki voru upplýsingar á vefsíðu Rannís nema um aðra af tveimur árlegum úthlutunum.

Sviðslistasjóður

Upplýsingar um Sviðslistasjóð fengust af heimasíðu Rannís. Markmiðið með Sviðslistasjóði er að efla sviðslistir og að búa þeim hagstæð skilyrði. Styrkir eru veittir til einstakra verkefna atvinnusviðslistahópa. Í gegnum sjóðinn er einnig hægt að sækja um listamannalaun en listamannalaun eru tilgreind sérstaklega síðar.

Sjá má á töflu 6 hér fyrir neðan að umsóknum hefur fjölgað mikið s.l. ár og heildarupphæð styrkveitinga einnig aukist, en hlutfall samþykktra umsókna hefur þó haldist svipað milli ára. Á árunum 2015 – 2019 var einungis ein úthlutun en eftir það hefur verið úthlutað úr sjóðnum tvisvar sinnum á ári.

Tafla 6

Upplýsingar um úthlutanir úr sviðslistasjóði 2015-2022

Sviðslistasjóður	Fjöldi umsókna	Fjöldi styrktra verkefna	Hlutfall samþykktra umsókna	Hlutfall veittra upphæða	Upphæð veitt	Upphæð umsókna
2022	205	32	16%	17%	185.000.000 kr	1.093.000.000 kr
2021	143	30	21%	18%	132.000.000 kr	738.000.000 kr
2020	295	50	17%	12%	188.999.000 kr	1.555.000.000 kr
2019	86	19	22%	21%	99.000.000 kr	469.000.000 kr
2018	96	17	18%	15%	96.500.000 kr	633.000.000 kr
2017	95	18	19%	16%	92.000.000 kr	587.000.000 kr

2016	94	19	20%	16%	88.500.000 kr	559.552.571 kr
2015	86	13	15%	*	75.500.000 kr	*

*Upplýsingar vantaði á heimasíðu Rannís um upphæð umsókna árið 2015

Hljóðritasjóður

Upplýsingar um Hljóðritasjóð voru fengnar af heimasíðu Rannís. Skilgreint hlutverk hljóðritasjóðs er að efla íslenska hljóðritagerð í tónlist með fjárhagslegum stuðningi við útgáfu hljóðrita. Sjóðurinn styrkir nýja og frumsamda tónlist til að stuðla að nýsköpun. Þegar tafla 7 er skoðuð má sjá að á tímabilinu 2016-2022 hefur umsóknum farið töluvert fjölgandi en hlutfall samþykktra umsókna hefur lækkað, þar sem samanlögð upphæð styrkveitinga hefur ekki aukist.

Tafla 7

Upplýsingar um úthlutanir úr Hljóðritasjóði 2016-2022

Hljóðritasjóður	Fjöldi umsókna	Fjöldi styrktra verkefna	Hlutfall samþykktra umsókna	Hlutfall veittra upphæða	Upphæð veitt	Upphæð umsókna
2022*	106*	59*	56%*	32%*	28.720.000 kr*	89.500.000 kr*
2021	327	108	33%	12%	30.000.000 kr	251.000.000 kr
2020	308	130	42%	16%	37.000.000 kr	224.527.974 kr
2019	314	127	40%	21%	38.125.000 kr	185.609.065 kr
2018	154	101	66%	32%	37.650.000 kr	115.988.736 kr
2017	248	109	44%	17%	38.375.000 kr	223.272.325 kr
2016	167	84	50%	20%	33.000.000 kr	167.00.0 kr

*Einungis upplýsingar um eina úthlutun árið 2022 var að finna inni á heimasíðu Rannís, en ekki voru til eldri gögn en frá 2016.

Barnamenningsjóður

Upplýsingar um Barnamenningsjóð fengust af heimasíðu Rannís. Skilgreint hlutverk barnamenningsjóðs er að að fjármagna og styðja við fjölbreytta starfsemi á sviði barnamennings með áherslu á sköpun, listir og virka þátttöku barna í menningarlífi. Við úthlutun styrkja horfir sjóðurinn á áherslu menningarstefnu um samstarf stofnana, skóla, einstaklinga og félagssamtaka. Í starfi sjóðsins er m.a. horft til fyrrgreindrar áherslu menningarstefnu um samstarf ásamt því markmiði að jafna aðgengi barna og ungmenna að fjölbreyttum og vönduðum listviðburðum óháð búsetu og efnahag. Um opinbert átaksverkefni er að ræða og mun sjóðurinn úthluta styrkjum í fimm ár eða frá 2019-2023. Úthlutað er úr Barnamenningsjóði einu sinni á ári og var fyrsta úthlutun árið 2019. Sjá má þegar litið er á

töflu 8 að upphæðir, fjöldi umsókna og fjöldi styrktra verkefna hefur verið svipaður frá upphafi (upphæðir umsókna þó aðeins hærri á Covid árinu 2020).

Tafla 8

Upplýsingar um úthlutanir úr barnamenningsjóði 2019-2022

Barnamenningsjóður	Fjöldi umsókna	Fjöldi styrktra verkefna	Hlutfall samþykktra umsókna	Hlutfall veittra upphæða	Upphæð veitt	Upphæð umsókna
2022	106	34	32%	24%	92.000.000 kr	380.000.000 kr
2021	113	37	33%	24%	90.000.000 kr	373.000.000 kr
2020	112	42	38%	20%	92.000.000 kr	460.000.000 kr
2019	108	36	33%	25%	97.500.000 kr	390.000.000 kr

Æskulýðssjóður

Fengnar voru upplýsingar um Æskulýðssjóð af heimasíðu Rannís. Skilgreint hlutverk Æskulýðssjóðs er að styrkja verkefni sem eru á vegum æskulýðssamtaka og æskulýðsfélaga. Einkum er horft til verkefna sem eru unnin fyrir börn og ungmenni og/eða með virkri þátttöku þeirra, þjálfun forystufólks, leiðbeinenda og sjálfboðaliða, nýjungar og þróunarverkefni og samstarfsverkefni æskulýðsfélaga og æskulýðssamtaka. Í Æskulýðssjóði (tafla 9) hefur umsóknum og fjölda styrktra verkefna farið fækkandi með árunum, en minni breyting hefur verið á árangurshlutfalli. Upphæð umsókna og veittra styrkja hefur farið lækkandi. Árið 2015 voru 4 úthlutanir á ári, 2016 voru 3 úthlutanir á ári en eftir það hafa verið tvær úthlutanir á ári.

Tafla 9

Upplýsingar um úthlutanir úr Æskulýðssjóði 2015-2022

Æskulýðssjóður	Fjöldi umsókna	Fjöldi styrktra verkefna	Hlutfall samþykktra umsókna	Hlutfall veittra upphæða	Upphæð veitt	Upphæð umsókna
2022*	16*	5*	31%*	9%*	3.225.000 kr*	36.200.000 kr*
2021	46	12	26%	21%	8.658.000 kr	41.211.000 kr
2020	34	12	35%	31%	9.720.000 kr	31.239.000 kr
2019	48	14	29%	16%	9.245.000 kr	59.400.000 kr
2018	63	21	33%	24%	10.590.000 kr	44.500.000 kr
2017	76	24	32%	15%	9.325.000 kr	61.000.000 kr
2016	65	26	40%	14%	10.047.000 kr	72.000.000 kr
2015	108	29	27%	11%	7.825.000 kr	74.200.000 kr

* Athugið þó að það er bara búið að birta tölur fyrir eina úthlutun á árinu 2022 og því eru úthlutunartölur fyrir 2022 ekki heildartölur

Myndlistarsjóður

Upplýsingar voru fengnar beint frá Myndlistarsjóði. Markmið myndlistarsjóðs samkvæmt lögum er að efla íslenska myndlist með fjárhagslegum stuðningi og kosta önnur verkefni er falla undir hlutverk og starfsemi myndlistarráðs. Tafla 10 sýnir tölur yfir umsóknir og úthlutanir úr Myndlistarsjóði frá árinu 2015, en tölurnar voru fengnar beint frá umsýsluaðila sjóðsins sem Kynningarmiðstöð íslenskrar myndlistar. Styrkir sjóðsins flokkast í útgáfu og rannsóknarstyrki, undirbúningsstyrki, stærri sýningarverkefni, minni sýningarverkefni og aðra styrki, en einungis heildarupphæðir eru settar fram hér að neðan. Sjá má að fjöldi umsókna hefur aukist töluvert undanfarin ár og styrkjum og heildarupphæð styrkveitinga einnig.

Tafla 10
Upplýsingar um úthlutanir úr myndlistarsjóði 2015-2022

Ár	Upphæð veitt	Fjöldi Umsókna	Fjöldi styrktra verkefna	Árangurshlutfall
2022	94,000,000	360	150	42%
2021	83,210,000	426	146	34%
2020	45,500,000	352	140	40%
2019	44,350,000	340	130	38%
2018	40,000,000	316	101	32%
2017	35,000,000	205	84	41%
2016	28,050,000	259	80	31%
2015	18,500,000	117	42	36%
Samtals	388,610,000	2,375	873	
Aukaúthlutun Covid 2020	57,000,000	413	110	27%
Samtals með aukaúthlutun	445,610,000	2,788	983	

Einnig fengust upplýsingar um búsetu- og kynjadreifingu styrkþega úr Myndlistarsjóði síðustu þrjú ár. Sjá má að minnihluti umsækjenda eru karlar, en meirihluti er búsettur á höfuðborgarsvæðinu (tafla 11).

Tafla 11
Búseta og kynjahlutfall styrkþega myndlistarsjóðs

	Höfuðborgarsvæðið	Landsbyggðin	Annað
2020	69%	14%	17%
2021	68%	24%	8%
2022	65%	21%	14%

	Karl	Kona	Annað kyn
2021	22%	47%	31%
2022	22%	51%	27%

Kvikmyndasjóður

Kvikmyndasjóður er sérstök eining innan Kvikmyndamiðstöðvar Íslands, hvers tilgangur er að veita fé til gerðar íslenskra kvikmynda og sjónvarpsefnis. Upplýsingar voru fengnar beint frá kvikmyndasjóði. Styrkir úr kvikmyndasjóði skiptast milli eftirfarandi þátta:

- Kvikmynda í fullri lengd
- Heimildamynda
- Stuttmynda
- Leikins efnis fyrir sjónvarp
- Minnihluta samframleiðslu
- Kynningar erlendis

Hægt er að fá styrki vegna handritaskrifa, verkefnaþróunar, framleiðslu, eftirvinnslu og kynningar. Kvikmyndamiðstöð Íslands heldur utan um úthlutanir úr Kvikmyndasjóði. Skilgreint hlutverk sjóðsins er að veita fjármagni til framleiðslu íslenskra sjónvarpsverka og kvikmynda, kynna íslenskar kvikmyndir á alþjóðlegum vettvangi og styðja við kvikmyndamenningu á Íslandi. Styrkir úr sjóðnum skiptast í sex flokka: Leiknar kvikmyndir í fullri lengd til sýninga í kvikmyndahúsum, stuttmyndir, heimildamyndir, leikið sjónvarpsefni, minnihluta samframleiðsla og kynningarstyrkir. Aðeins kvikmyndir sem eru unnar af eða í samvinnu við íslenska aðila geta sótt um styrk. Varðandi endurgreiðslur vegna kvikmyndaverkefna er fjöldi gildra umsókna í raun sá sami og fjöldi veittra styrkja en einungis er athugað hvort almenn skilyrði eru uppfyllt við yfirferð á umsóknum og fara upphæðir eftir staðfestu fjárhagsuppgjöri umsækjanda (skattframtali) líkt og varðandi endurgreiðslur vegna bókaútgáfu og hljóðritunar á tónlist.

Styrkjum úr Kvikmyndasjóði er alltaf úthlutað til fyrirtækja, ekki einstaklinga. Reynt hefur verið að merkja styrkúthlutanir með kynjabreytu til þess að kanna starfasköpun en ekki fengust gögn til úrvinnslu með slíkum breytum fyrir þessa skýrslu. Hægt er þó að skoða kynjabreytu betur inni á heimasíðu Kvikmyndasjóðs. Stærstur hluti fyrirtækja sem hlýtur

styrki er á höfuðborgarsvæðinu en upplýsingar um nákvæma skiptingu milli höfuðborgarsvæðisins og landsbyggðar fengust ekki.

Í töflu 12 má sjá heildarúthlutanir úr Kvikmyndasjóði 2015-2022. Styrkveitingar voru nokkuð hærri sl. þrjú ár en flest árin á undan. Þegar litið er á heildarúthlutunarupphæð má sjá að kvikmyndir fá mesta hlutann af fjármagninu og stuttmyndir minnsta hlutann sem passar við fjölda umsókna og upphæðir sem sótt er um styrk fyrir.

Tafla 12

Upplýsingar um úthlutanir úr kvikmyndasjóði eftir tegund verkefna 2015-2022

Úthlutað	Samtals	Kvikmyndir	Sjónvarpsþættir	Heimildamyndir	Stuttmyndir
2022	1.428.150.000 kr	516.600.000 kr	488.600.000 kr	288.150.000 kr	89.800.000 kr
2021	1.387.020.000 kr	872.870.000 kr	290.100.000 kr	183.050.000 kr	41.000.000 kr
2020	902.050.000 kr	390.100.000 kr	232.300.000 kr	232.650.000 kr	47.000.000 kr
2019	716.700.000 kr	457.600.000 kr	105.600.000 kr	127.000.000 kr	26.500.000 kr
2018	1.269.100.000 kr	841.300.000 kr	252.200.000 kr	160.900.000 kr	14.700.000 kr
2017	722.100.000 kr	457.600.000 kr	123.500.000 kr	110.000.000 kr	31.000.000 kr
2016	691.350.000 kr	368.250.000 kr	154.700.000 kr	150.200.000 kr	18.200.000 kr
2015	592.900.000 kr	361.000.000 kr	86.500.000 kr	120.900.000 kr	24.500.000 kr
Samtals	7.709.620.000 kr	4.283.320.000 kr	1.733.500.000 kr	1.372.285.000 kr	292.700.000 kr

Hönnunarsjóður

Upplýsingar um Hönnunarsjóð fengust beint frá sjóðnum. Skilgreint hlutverk Hönnunarsjóðs er að efla þekkingu, atvinnu- og verðmætasköpun á sviði hönnunar og arkitektúrs með því að veita fjárhagslegan stuðning. Sjóðurinn veitir styrki til verkefna á sviði arkitektúrs og hönnunar: Til rannsókna og þróunar, verkefna, markaðsstarfs og ferðastyrki. Einnig styrkir sjóðurinn kynningar- og markaðsstarf erlendis í því miði að auka útflutning íslenskrar hönnunar.

Í töflu 13 má sjá að fjöldi umsókna í sjóðinn. Heildarupphæð þeirra hefur aukist jafnt og þétt frá 2016 (að undanskildu Covid árinu 2020 þar sem fjöldi umsókna meira en tvöfaldaðist). Sömu aukningu er þó ekki að sjá á upphæð veittra styrkja. Konur hafa alltaf verið um og yfir 70% umsækjenda í sjóðinn.

Tafla 13

Upplýsingar um úthlutanir úr Hönnunarsjóði

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Fjöldi umsókna							
KVK	154	115	116	145	158	387	165
KK	67	40	48	53	57	145	67
Samtals:	221	155	164	198	215	532	232
Fjöldi umsókna %							
KVK	70%	74%	71%	73%	73%	73%	71%
KK	30%	26%	29%	27%	27%	27%	29%
Upphæð umsókna							
KVK	331.200.000 kr	233.800.000 kr	275.400.000 kr	286.500.000 kr	250.200.000 kr	901.450.000 kr	290.000.000 kr
KK	147.800.000 kr	95.300.000 kr	104.100.000 kr	114.000.000 kr	86.300.000 kr	296.330.000 kr	193.000.000 kr
Samtals:	479.000.000 kr	329.100.000 kr	379.500.000 kr	400.500.000 kr	336.500.000 kr	1.197.780.000 kr	483.000.000 kr
Fjöldi styrktra verkefna							
KVK	20	24	24	26	29	76	24
KK	11	12	10	15	14	58	15
Samtals:	31	36	34	41	43	134	39
Árangurshlutfall umsókna							
KVK	13%	21%	21%	18%	18%	20%	15%
KK	16%	30%	21%	28%	25%	40%	22%
Samtals:	14%	23%	21%	21%	20%	25%	17%
Upphæð styrktra verkefna							
KVK	25.000.000 kr	31.500.000 kr	34.000.000 kr	27.200.000 kr	28.400.000 kr	70.400.000 kr	29.500.000 kr
KK	12.000.000 kr	14.000.000 kr	7.500.000 kr	12.300.000 kr	10.800.000 kr	30.700.000 kr	14.000.000 kr
Samtals:	37.000.000 kr	45.500.000 kr	41.500.000 kr	39.500.000 kr	39.200.000 kr	101.100.000 kr	43.500.000 kr
Árangurshlutfall upphæða							
KVK	8%	13%	12%	9%	11%	8%	10%
KK	8%	15%	7%	11%	13%	10%	7%
Samtals:	8%	14%	11%	10%	12%	8%	9%

Sviðslistamiðstöð Íslands

Sviðslistamiðstöð Íslands var stofnuð árið 2022. Aðeins hefur tvisvar sinnum verið úthlutað ferðastyrkjum og stefnt er að fimm þýðingarstyrkjum á árinu. Upplýsingar um sjóðinn fengust beint frá sjóðnum. Hver styrkur er upphæð 300.000 þúsund krónum eða samtals 1,5 milljónir króna í heildina. Sjá má í töflu 14 að hlutfall samþykktra umsókna í nýjustu úthlutun var mjög hátt eða 81%. Upphæðir ferðastyrkja eru 75.000 fyrir ferðir innan Evrópu en 100.000 fyrir ferðir utan Evrópu. Auk þessa styrkja veitti miðstöðin ferðastyrk að upphæð 1.2 milljónir í sérstaka kynningu á íslenskum sviðslistum í Póllandi - Treasure Iceland í Gdansk sem jafngildir sextán ferðastyrkjum innan Evrópu. Sjóðurinn óskar ekki eftir upplýsingum um kyn né búsetu umsækjenda í umsóknarferlinu og eru slík gögn því ekki aðgengileg.

Tafla 14

Upplýsingar um úthlutanir ferðastyrkja hjá Sviðslistamiðstöð Íslands

Ferðastyrkir	Fjöldi umsókna hópa	Fjöldi einstaklinga	Fjöldi styrktra hópa	Hlutfall samþykktra umsókna	Hlutfall veittra upphæða	Upphæð veitt	Upphæð umsókna
Fyrri úthlutun	23	86	*	*	34%	2.300.000	6.700.000
Seinni úthlutun	11	36	*	*	81%	2.225.000	2.750.000
Samtals	34	122	14	41%	48%	4.525.000	9.450.000

*Ekki voru aðgengilegar upplýsingar um fjölda styrktra verkefna í hvorri úthlutun fyrir sig.

Miðstöð íslenskra bókmennta

Hlutverk Miðstöðvar íslenskra bókmennta er að efla bókmenningu á Íslandi og er mikilvægur þáttur hennar að úthluta styrkjum til útgáfu innanlands (tafla 15) og þýðinga á íslensku (tafla 16) og erlend mál (tafla 17). Upplýsingar um sjóðinn fengust beint frá miðstöðinni. Hlutverk sjóðsins er einnig að kynna íslenskar bókmenntir erlendis og stuðla að aukinni útbreiðslu þeirra. Þar að auki veitir miðstöðin ferðastyrki til höfunda og dvalastyrki til þýðenda í samstarfi við Rithöfundasamband Íslands. Ekki eru gögn um ferða- og dvalarstyrki í þessari skýrslu.

Tafla 15

Upplýsingar um úthlutanir útgáfustyrkja Miðstöðvar íslenskra bókmennta 2015-2022.

Ár	Fjöldi umsókna	Umsótt styrkuppþæð	Fjöldi veittra styrkja	Veittir styrkir	Styrkuppþæðir milli ára	Hlutfall umsókna sem fengu styrk %	Hlutfall styrkuppþæðar af umsótttri upphæð %	Meðal styrkuppþæð
2022	72	75.000.000 kr	54	28.000.000 kr	-	75%	37%	518.519 kr
2021	116	130.000.000 kr	55	28.000.000 kr	-1%	47%	22%	509.091 kr
2020	69	65.000.000 kr	45	28.300.000 kr	8%	65%	44%	628.889 kr
2019	67	64.000.000 kr	43	26.000.000 kr	-15%	64%	41%	604.651 kr
2018	93	90.000.000 kr	55	30.000.000 kr	22%	59%	33%	545.455 kr
2017	101	89.000.000 kr	45	23.500.000 kr	1%	45%	26%	522.222 kr
2016	80	57.000.000 kr	55	23.300.000 kr	12%	69%	41%	423.636 kr
2015	57	50.500.000 kr	45	20.600.000 kr	27%	79%	41%	457.778 kr

Í töflu 16 má sjá að heildarupphæð veittra þýðingarstyrkja hefur hækkað undanfarin ár, en fjöldi umsókna og fjöldi styrkja hefur jafnframt aukist. Meðal árangurshlutfall fyrir umsækjendur er 63% og hlutfall styrkuppþæðar af umsótttri upphæð að meðaltali 33%.

Almennt er árangurshlutfallið eða hlutfall þeirra umsókna sem fengu styrk um 63% fyrir þennan sjóð frá árinu 2015, en að meðaltali fékkst 36% af umbeðinni styrkuppþæð. Fjöldi veittra útgáfustyrkja hefur breyst lítið í gegnum tíðina og upphæð veittra styrkja hefur sömuleiðis breyst lítið síðustu ár (tafla 16). Ólíkt flestum öðrum sjóðum var ekki aukning í veittum styrkjum á meðan á Covid stóð.

Tafla 16

Upplýsingar um úthlutanir þýðingastyrkja fyrir íslenskar þýðingar frá Miðstöð íslenskra bókmennta 2015-2022

Ár	Fjöldi umsókna	Umsótt styrkuppþæð	Fjöldi styrkja	Veittir styrkir alls kr.	Styrkuppþæðir milli ára %	Hlutfall umsækjenda sem fengu styrk %	Hlutfall styrkuppþæðar af umsótttri upphæð %	Meðal styrkuppþæð
2021	108	82.200.000 kr	64	24.200.000 kr	11%	59%	29%	378.125 kr
2020	97	87.100.000 kr	59	21.500.000 kr	2%	61%	25%	364.407 kr
2019	87	68.000.000 kr	54	21.000.000 kr	5%	62%	31%	388.889 kr
2018	93	74.850.000 kr	50	20.000.000 kr	10%	54%	27%	400.000 kr

2017	87	66.000.000 kr	44	18.000.000 kr	3%	51%	27%	409.091 kr
2016	67	44.000.000 kr	49	17.500.000 kr	22%	73%	40%	357.143 kr
2015	41	25.985.000 kr	33	13.700.000 kr	34%	80%	53%	415.152 kr

Þegar litið er á þýðingastyrki fyrir erlend tungumál (tafla 17) er árangurshlutfallið mjög hátt eða að meðaltali 87% síðustu ár og meðalstyrkupp hæð 192.602 kr. Sjá má sama mynstur í umsóknum og í öðrum flokkum styrktarsjóða, þ.e.a.s. aukin úthlutun.

Tafla 17

Upplýsingar um úthlutanir þýðingastyrkja fyrir erlend mál frá Miðstöð íslenskra bókmennta 2017-2021

	Fjöldi umsókna	Fjöldi styrkja	Samtals veittir styrkir í kr.	Styrkupp hæðir milli ára %	Hlutfall umsækjenda sem fengu styrk %	Meðal styrkupp hæð í kr.
2021	136	110	16.052.000 kr	-3%	81%	145.927 kr
2020	116	84	16.554.000 kr	-3%	72%	197.071 kr
2019	89	85	17.000.000 kr	7%	96%	200.000 kr
2018	95	86	15.755.000 kr	5%	91%	183.198 kr
2017	98	77	15.000.000 kr	1%	79%	194.805 kr
2016	76	73	14.900.000 kr	-5%	96%	204.110 kr
2015	74	70	15.617.000 kr	14%	95%	223.100 kr

Umsóknir um norræna þýðingarstyrki eru færri ((tafla 18), en hefur þó farið fjölgandi með árunum. Árangurshlutfall hefur verið mjög hátt (um 95% að jafnaði) og nánast óbreytt á milli ára.

Tafla 18

Upplýsingar um úthlutanir norrænna þýðingastyrkja frá Miðstöð íslenskra bókmennta 2015-2021

Ár	Fjöldi umsókna	Fjöldi styrkja	Veittir styrkir	Styrkupp hæðir milli ára %	Hlutfall umsækjenda sem fengu styrk %	Meðal styrkupp hæð
2021	28	26	6.900.000 kr	-4,93%	92,86%	265.385 kr
2020	31	27	7.240.000 kr	32,87%	87,10%	268.148 kr
2019	20	20	4.860.000 kr	0%	100%	243.000 kr
2018	21	20	4.860.000 kr	-13%	95%	243.000 kr
2017	21	19	5.500.000 kr	2%	90%	289.474 kr
2016	19	19	5.400.000 kr	-23%	100%	284.211 kr
2015	16	16	6.640.000 kr	23%	100%	415.000 kr

Listamannalaun

Listamannalaun eru veitt til þess að efla listsköpun á Íslandi og veitir Alþingi árlega fjármagni í gegnum fjárlög til að launa listamenn. Allar upplýsingar um listamannalaun voru fengnar af heimasíðu Rannís. Listamannalaun eru veitt úr sex sjóðum en þeir eru launasjóður tónskálda, tónlistarflytjenda, hönnuða, rithöfundar, myndlistarmanna og sviðslistafólks. Í töflu 19 má sjá fjölda umsókna í launasjóð listamanna eftir flokkum. Af gögnunum má sjá að flestar umsóknir berast í launasjóð sviðslistamanna og fæstar í launasjóð hönnuða. Almenn hafa umsóknir í sjóðina verið að aukast á milli ára. Árið 2020 voru verulega mikið fleiri umsóknir í hvern sjóð en miðað við 2019. Ætla má að það sé beintengt aðgerðum stjórnvalda vegna Covid ástandsins.

Tafla 19

Fjöldi umsókna í launasjóði listamanna eftir flokkum 2018-2022

	Tónskáld	Tónlistarflytjendur	Rithöfundar	Myndlistarmenn	Hönnuðir	Sviðslistir
2022	152	188	237	282	64	990
2021	226	237	295	373	106	940
2020	372	335	511	616	191	909
2019	140	195	208	260	66	674
2018	121	164	216	245	52	731
2017	134	148	193	246	45	681
2016	135	207	215	273	61	692
2015	104	202	194	224	48	518
Samtals:	1384	1676	2069	2519	633	6135

Í töflu 20 má sjá að þegar kemur að listamannalaunum tónskálda hefur fjöldi umsækjenda aukist lítillega frá 2015, en fjöldi mánaða til úthlutunar hefur staðið í stað, að undanskildum árunum 2020 og 2021, sem stafar af auknu fjármagni frá Alþingi vegna vegna Covid. Árangurshlutfallið er að meðaltali 14%.

Tafla 20

Listamannalaun tónskálda , árangurshlutfall, 2015-2022

Tónskáld	Sótt um mánuði	Mán. Til úthlutunar	Árangurshlutfall	Fjöldi umsækjenda
2022	1330	190	14%	152
2021	2012	281	14%	226
2020	1457	190	13%	155
2020 auka úthlutun	941	71	8%	217
2019	1311	190	14%	140
2018	1018	190	19%	121
2017	1241	190	15%	134
2016	1464	190	13%	135
2015	1095	191	17%	104

Í töflu 21 sést að karlar eru almennt í meirihluta umsækjenda þegar kemur að listamannalaunum tónskálda, eða að meðaltali 72%. Karlar hafa fengið 62% að meðaltali af úthlutaðum mánuðum. Langflestir umsækjenda og styrkþega eru búsettir á höfuðborgarsvæðinu, eða um og yfir 86% umsækjenda og 89% styrkþega.

Tafla 21

Listamannalaun tónskálda, kynja- og búsetuskipting

	Skipting umsækjenda eftir kyni og búsetu					Skipting launa eftir kyni og búsetu				
	Kyn		Búseta			KK	KVK	Búseta		
	KK	KVK	Rvk og nágr.	Landsb.	Erlendis	Mán úthlutað	Mán úthlutað	Rvk og nágr.	Landsb.	Erlendis
2022	66%	34%	81%	7%	6%	53%	47%	85%	10%	5%
2021	69%	31%	88%	8%	4%	51%	49%	84%	9%	7%
2020	68%	32%	87%	9%	4%	57%	43%	87%	6%	6%
2020 auka	68%	32%	82%	12%	6%	51%	49%	87%	7%	8%
2019	73%	27%	87%	14%	4%	65%	32%	90%	5%	0%
2018	75%	24%	87%	11%	2%	75%	25%	92%	5%	3%
2017	74%	26%	89%	10%	1%	64%	36%	98%	2%	0%
2016	79%	21%	85%	13%	2%	73%	27%	82%	16%	2%
2015	74%	26%	88%	9%	4%	71%	29%	92%	8%	0%

Þegar litið er á listamannalaun tónlistarflytjenda má sjá að fjöldi umsækjenda hefur aukist gegnum árin (að undanskildu Covid-tímabili), en fjöldi mánaða til úthlutunar hefur staðið í stað. Árangurshlutfallið var að meðaltali 15% (tafla 22).

Tafla 22

Listamannalaun tónlistarflytjenda, árangurshlutfall 2015-2022

Tónlistarflytjendur	Sótt um mánuði	Mán. Til úthlutunar	Árangurshlutfall	Fjöldi umsækjenda
2022	1304	180	14%	188
2021	1870	315	17%	237
2020	1295	180	14%	154
2020 auka úhlutun	768	68	9%	181
2019	1161	183	16%	195
2018	996	180	18%	164
2017	1000	180	18%	148
2016	1127	180	16%	207
2015	1142	180	16%	202

Sjá má á listamannalaunum tónlistarflytjenda að fjöldi umsækjenda og styrkþega er nokkuð jafn milli kynja. Meirihluti umsækjenda og þeirra sem fá listamannalaun búa á höfuðborgarsvæðinu (tafla 23), en 2022 var hlutfall þeirra sem fá listamannalaun mun herra á landsbyggðinni en fyrri ár. Síðastliðin tvö ár voru 9 og 10% þeirra sem fengu úthlutað listamannalaunum búsettir í útlöndum.

Tafla 23

Listamannalaun tónlistarflytjenda, kynja- og búsetuskipting 2015 - 2022

	Skipting umsækjenda eftir kyni og búsetu					Skipting launa eftir kyni og búsetu				
	Kyn		Búseta			KK	KVK	Búseta		
	KK	KVK	Rvk og nágr.	Landsb.	Erlendis	Mán úthlutað	Mán úthlutað	Rvk og nágr.	Landsb.	Erlendis
2022	47%	53%	84%	12%	4%	47%	54%	67%	24%	9%
2021	55%	45%	86%	8%	6%	50%	50%	80%	10%	10%
2020	53%	47%	85%	8%	7%	57%	43%	87%	6%	6%
2020 auka	56%	44%	78%	13%	9%	54%	46%	71%	9%	21%
2019	47%	52%	83%	12%	5%	46%	54%	87%	6%	6%
2018	45%	55%	87%	8%	5%	49%	51%	90%	8%	2%
2017	57%	43%	88%	9%	3%	51%	49%	90%	7%	3%
2016	55%	40%	83%	6%	11%	50%	50%	86%	5%	9%
2015	36%	64%	91%	7%	2%	53%	47%	93%	6%	1%

Ef litið er á listamannalaun rithöfunda (tafla 24) má greina minni háttar fjölgun umsækjenda á milli ára, en fjöldi úthlutaðra mánaða hefur lítið breyst (að undanskildu árinu 2021). Árangurshlutfall hefur að meðaltali verið 21% sem er nokkuð herra en í hinum flokkunum.

Tafla 24

Listamannalaun rithöfunda, árangurshlutfall 2015 - 2022

Rithöfundar	Sótt um mánuði	Mán. Til úthlutunar	Árangurshlutfall	Fjöldi umsækjenda
2022	2628	555	21%	237
2021	3094	646	21%	295
2020	2848	555	19%	232
2020 auka úhlutun	1256	208	17%	155
2019	2346	555	24%	208
2018	2310	555	24%	216
2017	2303	555	24%	193
2016	2801	561	20%	215
2015	2681	555	21%	194

Kynjahlutfall umsækjenda um listamannalaun rithöfunda og launþega úr sjóðnum er nokkuð jafnt, en karlar hafa þó verið ívið fleiri í gegnum árin (tafla 25). Flestir sem sækja um og hljóta launin eru búsettir á höfuðborgarsvæðinu (umfram mun a mannfjölda).

Tafla 25

Listamannalaun rithöfunda, kynja- og búsetuskipting 2015-2022

	Skipting umsækjenda eftir kyni og búsetu					Skipting launa eftir kyni og búsetu				
	Kyn		Búseta			KK	KVK	Búseta		
	KK	KVK	Rvk og nágr.	Landsb.	Erlendis	Mán úthlutað	Mán úthlutað	Rvk og nágr.	Landsb.	Erlendis
2022	47%	53%	86%	11%	4%	50%	50%	83%	13%	4%
2021	50%	50%	86%	9%	4%	54%	46%	84%	10%	6%
2020	52%	48%	81%	11%	7%	51%	49%	84%	6%	9%
2020 auka	56%	44%	86%	11%	3%	58%	42%	92%	7%	1%
2019	54%	46%	83%	11%	6%	55%	45%	80%	8%	13%
2018	53%	47%	88%	10%	2%	54%	46%	91%	5%	4%
2017	56%	44%	84%	11%	5%	55%	45%	88%	5%	7%
2016	59%	41%	81%	13%	6%	56%	44%	85%	8%	7%
2015	54%	46%	84%	11%	5%	55%	45%	87%	7%	6%

Þegar listamannalaun myndlistamanna eru skoðuð (tafla 26) sést að fjöldi umsókna hefur litið aukist síðustu ár (Covid ár undanskilin) og mánuðir til úthlutunar hafa haldist óbreyttir. Árangurshlutfall er að meðaltali 14%.

Tafla 26

Listamannalaun myndlistamanna, árangurshlutfall 2015-2022

Myndlistarmenn	Sótt um mánuði	Mán. Til úthlutunar	Árangurshlutfall	Fjöldi umsækjenda
2022	2887	435	15%	282
2021	4065	526	13%	373
2020	3233	435	13%	263
2020 auka úhlutun	1667	163	10%	122
2019	2745	435	16%	260
2018	2694	435	16%	245
2017	2889	436	15%	246
2016	3721	435	12%	273
2015	3027	435	14%	224

Konur eru í meirihluta umsækjenda og launþega þegar kemur að listamannalaunum myndlistarmanna og eru árangurshlutfall kynja svipað (tafla 27). Langflestir umsækjenda eru búsettir á höfuðborgarsvæðinu og árangurshlutfall umsækjenda af höfuðborgarsvæðinu hefur verið ívið herra en á landsbyggðinni.

Tafla 27

Listamannalaun myndlistarmanna, kynja- og búsetuskipting 2015-2022

	Skipting umsækjenda eftir kyni og búsetu					Skipting launa eftir kyni og búsetu				
	Kyn		Búseta			KK	KVK	Búseta		
	KK	KVK	Rvk og nágr.	Landsb.	Erlendis	Mán úthlutað	Mán úthlutað	Rvk og nágr.	Landsb.	Erlendis
2022	40%	60%	81%	13%	6%	39%	61%	88%	6%	6%
2021	40%	60%	80%	12%	7%	39%	61%	83%	8%	9%
2020	38%	62%	80%	9%	11%	44%	56%	82%	7%	11%
2020 auka	35%	65%	82%	12%	7%	34%	66%	81%	7%	12%
2019	38%	62%	80%	14%	8%	33%	67%	85%	7%	8%
2018	41%	59%	80%	14%	6%	40%	60%	82%	9%	9%
2017	41%	59%	80%	14%	6%	50%	50%	84%	7%	9%
2016	40%	60%	78%	14%	8%	34%	66%	77%	13%	10%
2015	40%	60%	84%	9%	7%	28%	72%	85%	8%	7%

Sjá má í töflu 28 að árangurshlutfall í listamannalaunum hönnuða er lægra en í flestum öðrum sjóðum, eða að meðaltali 10% og virðist fjöldi umsókna flökta nokkuð á milli ára (jafnvel þó Covid tími sé undanskilinn).

Tafla 28

Listamannalaun hönnuða, árangurshlutfall 2015-2022

Hönnuðir	Sótt um mánuði	Mán. Til úthlutunar	Árangurshlutfall	Fjöldi umsækjenda
2022	488	50	10%	64
2021	793	75	9%	106
2020	697	50	7%	87
2020 auka úthlutun	454	19	4%	104
2019	456	50	11%	66
2018	360	50	14%	52
2017	344	50	15%	45
2016	464	50	11%	61
2015	483	50	10%	48

Konur er í miklum meirihluta bæði umsækjenda og þeirra sem fá listamannalaun hönnuða, en árangurshlutfall virðist almennt verið hærra hjá konum (tafla 29). Karlar hafa almennt verið um fjórðungur umsækjenda. Langflestir umsækjenda eru búsettir á höfuðborgarsvæðinu, mun hærra hlutfall en í öðrum launasjóðum

Tafla 29

Listamannalaun hönnuða, kynja- og búsetuskipting 2015 - 2022

	Skipting umsækjenda eftir kyni og búsetu					Skipting launa eftir kyni og búsetu				
	Kyn		Búseta			KK	KVK	Búseta		
	KK	KVK	Rvk og nágr.	Landsb.	Erlendis	Mán úthlutað	Mán úthlutað	Rvk og nágr.	Landsb.	Erlendis
2022	23%	77%	95%	2%	3%	20%	80%	92%	0%	8%
2021	26%	74%	89%	8%	4%	37%	63%	84%	16%	0%
2020	31%	69%	84%	11%	5%	6%	94%	82%	18%	0%
2020 auka	28%	72%	88%	8%	4%	0%	100%	74%	26%	0%
2019	27%	73%	88%	3%	9%	28%	72%	90%	0%	10%
2018	21%	79%	88%	12%	0%	14%	86%	89%	11%	0%
2017	27%	73%	76%	20%	4%	18%	82%	80%	13%	7%
2016	23%	77%	84%	10%	6%	42%	58%	76%	19%	5%
2015	17%	83%	96%	2%	2%	26%	74%	100%	0%	0%

Gögn um listamannalaun sviðslistahópa og -einstaklinga eru aðgengileg fram til ársins 2021, en vegna breytinga í skráningu árið 2021 þegar byrjað var að skrá hópa og einstaklinga sér þá eru gögnin einungis sett fram til ársins 2020 (tafla 30) þar sem gögn væru annars ekki

sambærileg. Eins voru gögn fyrir árið 2022 ekki tilbúin þegar þetta var ritað. Fyrirliggjandi tölur sýna 12% meðal árangurshlutfall. Almennt séð virðist fjöldi umsókna og umsóttra mánaða aðeins flökta á milli ára, án þess að skýrar vísbendingar séu um aukningu eða minnkun, en fjöldi mánaða til úthlutunar hefur ekki breyst (utan aukaúthlutunar 2020).

Tafla 30

Listamannalaun sviðslistahópa/einstaklinga, árangurshlutfall 2015-2020

Sviðslistahópar/einstakl	Sótt um mánuði	Mán. Til úthlutunar	Árangurshlutfall	Fjöldi umsækjenda
2020	1646	190	12%	653
2020 (auka úhlutun)	661	71	8%	256
2019	1592	190	12%	674
2018	1675	190	11%	731
2017	1729	190	11%	681
2016	1781	190	11%	692
2015	1586	190	12%	518

Konur hafa almennt verið meirihluti umsækjenda (55-60%). Langflestir umsækjenda eru búsettir á höfuðborgarsvæðinu, en ekki er að sjá teljandi mun á árangurshlutfalli eftir kyni eða búsetu (tafla 31).

Tafla 31

Listamannalaun sviðslistahópa/einstaklinga kynja- og búsetuskipting 2015-2020

	Skipting umsækjenda eftir kyni og búsetu					Skipting launa eftir kyni og búsetu				
	Kyn		Búseta			KK	KVK	Búseta		
	KK	KVK	Rvk og nágr.	Landsb.	Erlendis	Mán úthlutað	Mán úthlutað	Rvk og nágr.	Landsb.	Erlendis
2021	45%	*	*	*	*	46%	54%	96%	4%	0%
2020	37%	57%	92%	3%	4%	41%	59%	94%	3%	4%
2020 auka	40%	60%	94%	4%	2%	42%	58%	87%	6%	4%
2019	36%	55%	81%	8%	11%	34%	65%	76%	4%	5%
2018	36%	58%	97%	2%	1%	44%	56%	95%	4%	1%
2017	35%	60%	98%	2%	0%	40%	59%	100%	0%	0%
2016	45%	55%	97%	2%	1%	41%	59%	92%	6%	2%
2015	42%	58%	98%	1%	0%	36%	64%	99%	0%	1%

Niðurstöður

Byggt á öllum ofangreindum upplýsingum er ljóst að erfitt er að meta umfang skapandi greina á Íslandi og líklegast er að þær séu vanmetnar á einn hátt eða annan í öllum útgefnum tölum. Til að taka skref fram á við er mikilvægt að bæta við gögnum um einyrkja (sem vænta má að sé stór hluti einstaklinga í skapandi greinum), lækka tekjulágmark einstaklinga og rekstraraðila í greiningum Hagstofu Íslands. Einnig gerir ónákvæm skráning ÍSAT númera hjá rekstraraðilum erfitt um vik að meta umfang skapandi greina. Sérlega mikilvægt er að endurskoða úthlutanir úr styrktarsjóðum til að fá innsýn í umfang skapandi greina, sérstaklega með tilliti til þess sem vantar í gögn Hagstofu. Mikilvægt er að byggja upp miðlægan gagnagrunn og/eða skipulagðara samstarf milli hins opinbera og þeirra sem halda utan um einstaka styrktarsjóði fyrir fólk og fyrirtæki í skapandi greinum til að tryggja betri yfirsýn og samhæfða öflun gagna á umsóknastigi. (t.d. fengust ekki upplýsingar frá ÚTÓN fyrir þessa skýrslu). Slíkt samstarf gæfi jafnframt færi á því að samræma upplýsingaöflun, sem gæti gefið tækifæri til greininga eftir t.d. kyni, búsetu, aldri og fleiri breytum sem nýta mætti til að gæta jafnréttissjónarmiða.

Samkvæmt fyrirbyggjandi gögnum hefur eftirspurn eftir fjármagni úr styrktarsjóðum aukist umtalsvert s.l. ár og rekstraraðilum hefur fjölgað mikið. Launasumma, rekstrartekjur og fjöldi starfandi hefur einnig aukist mikið, en þessi fjöldi var hærri árið 2017 og var heldur lægri í nýjustu gögnum (frá 2019 og 2020).

Að teknu tilliti til þeirra gagna sem voru skoðuð við gerð skýrslunnar má ætla að umfang skapandi greina á Íslandi sé vanmetið og að með aukinni og breyttri gagnaöflun mætti fá betri yfirsýn.

Heimildaskrá

Gögn um sjóði fengin beint frá viðkomandi sjóðum.

Afl Starfsgreinafélag. (E.d). Kjaramál. Lágmarkslaun. Asa.is

<https://www.asa.is/kjaramal/lagmarkslaun>

Hagstofa Íslands. (E.d.). Um menningarvísa. Menningarvísar. Hagstofa.is

<https://visar.hagstofa.is/menningarvisar/about/>

Hagstofa Íslands. (E.d). Fjöldi starfandi í menningargreinum. Menningarvísar.

<https://visar.hagstofa.is/menningarvisar/starfandi>

Hagstofa Íslands. (2021, 14. desember). Sjálfstætt starfandi einstaklingum í menningu fækkaði um 19% árið 2020, Fréttasafn. Hagstofa.is

<https://hagstofa.is/utgafur/frettasafn/menning/starfandi-i-menningu-2020/>

Kvikmyndamiðstöð Íslands. (E.d.). Úthlutanir. Kvikmyndamidstod.is

<https://www.kvikmyndamidstod.is/kvikmyndasjodur/uthlutanir-ur-kvikmyndasjodi/>

Kynningarmiðstöð íslenskrar myndlistar. (E.d.). Myndlistarsjóður.

<https://myndlistarsjodur.is/>

Margrét Sigrún Sigurðardóttir og Tómas Young. (2011, maí). Kortlagning á hagrænum áhrifum skapandi greina.

https://www.stjornarradid.is/media/menntamalaraduneyti-media/media/ritogskyrslur/kortlagning_2011.pdf

Miðstöð hönnunar og arkitektúrs. (E.d.). Hönnunarsjóður.

<https://sjodur.honnunarmidstod.is/>

Miðstöð íslenskra bókmennta. (E.d.). <https://www.islit.is/>

Samráðsgátt (2022, 6. október). Mál nr. 186/2022. Drög að frumvarpi um breytingar á lögum nr. 110/2016 um tímabundnar endurgreiðslur vegna hljóðritunar á tónlist (framlenging gildistíma laganna og endurskoðun einstakra ákvæða). Samradsgatt.island.is

[https://samradsgatt.island.is/oll-mal/\\$Cases/Details/?id=3299](https://samradsgatt.island.is/oll-mal/$Cases/Details/?id=3299)

Sinfóníuhljómsveit Íslands. (E.d.). Hljóðfæraleikarar. Sinfonia.is

<https://www.sinfonia.is/hljomsveitin/hljodfaeraleikarar/>

Útflutningsskrifstofa íslenskrar tónlistar. (E.d.) Útflutningsstjóður íslenskrar tónlistar.

<https://www.uton.is/utflutningssjodur>